

Nei til EUs skriftserie

vett

Britenes folkeavstemning om
EU og betydningen av Brexit

Nr. 2 • Juni 2016 • Kr 60,-

Stormen om Storbritannia

PRESIDENTER REISER TIL LANDET, OG TRUER BRITENE MED KONSEKVENSER ...

HVIS DERE STEMME FOR BREXIT,
HAVNER DERE BAKERST I KØEN
FOR Å BLI MED I TTIP!

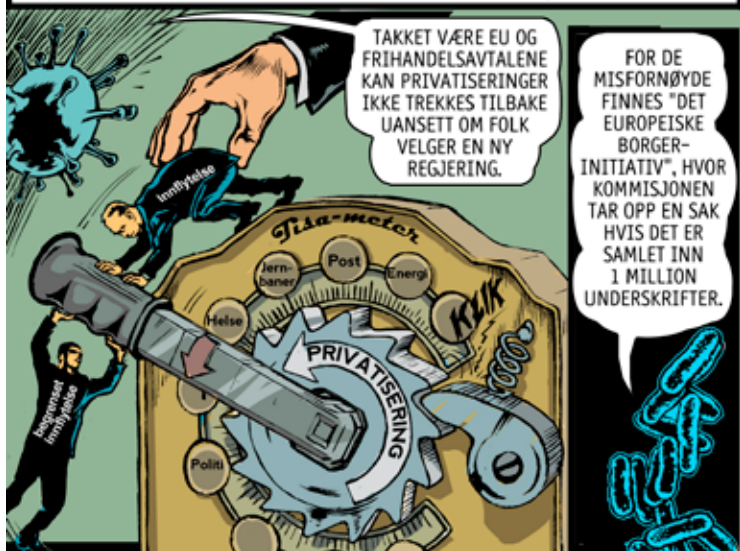
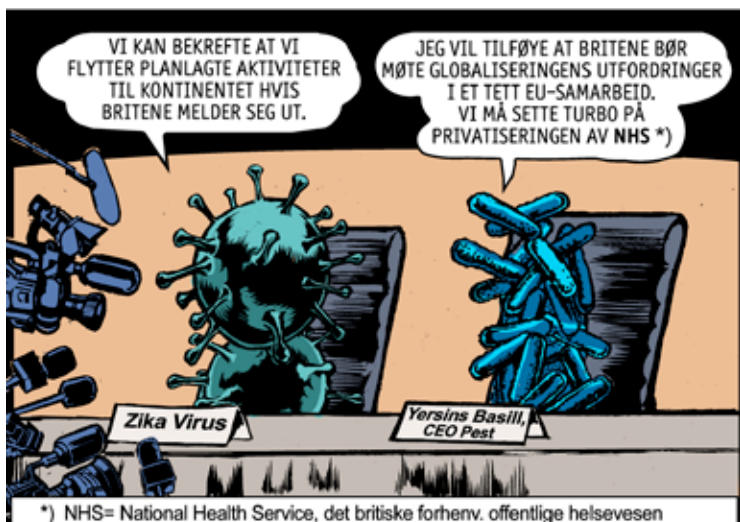

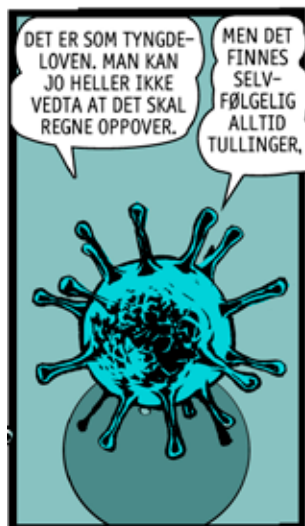
GOLDMAN SACHS OG HSBC TRUER MED Å FLYTTE KONTORER OM DET BLIR EN BREXIT *)

HVA MED
EBOLA OG
ZIKA VIRUS,
FLYTTER DE
OGSÅ?

*) bloomberg.com ... 2016-02-19/what-would-brexite-really-mean ...

Innhold

Jørgen Bitsch: Tegneserien Brexit	1
Helle Hagenau: Stemmer britene for Brexit?	6
Per Edgar Kokkvold: Britene sier ja til EU for andre gang: De tør ikke annet	10
Helle Hagenau: Folkeavstemningen er summen av flere hendelser	14
Morten Harper og Helle Hagenau: Reform eller blendverk	18
Helle Hagenau: The Norway Option	24
Morten Harper: Brexit skaper bølger	28
Boris Johnson: Bli ikke skremt av Prosjekt Frykt	32
Kate Hoey: Hvorfor det er et trekk for venstresiden å forlate EU	36
Morten Harper: Et midtsommernatts valg	42
Kathrine Kleveland: Brexit gir muligheter	48

Nei til EUs skriftserie VETT nr. 2 2016

Redaktører: Morten Harper og Helle Hagenau

Layout: Eivind Formoe

Forsideillustrasjon: Jørgen Bitsch

Trykkansvarlig: Porteføljeforvaltning Norge AS

ISSN: 1504-5374

ISSN elektronisk utgave: 1891-4837

Opplag: 4800

Les tidligere utgaver av skriftserien på nett:

www.neitileu.no/kunnskapsbank/publikasjoner/vett

Stemmer britene for Brexit?

Det er vanskelig å spå – især om fremtiden. Målingene spriker i alle retninger, og de politiske kommentatorene er uenige. Det er allikevel noen tendenser som kan gi en pekepinn om resultatet i folkeavstemningen.

AV HELLE HAGENAU

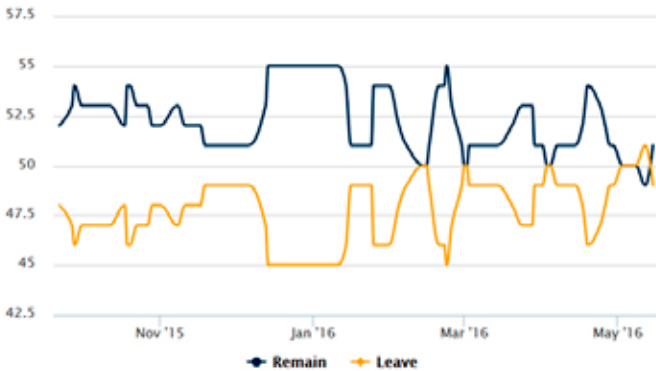
I de fleste folkeavstemningene som har vært i nyere tid, er det en tendens til at velgerne stemmer for det bestående. Slik var det i Norge i 1994, i euroavstemningen i Sverige i 2004 og i den skotske folkeavstemningen om uavhengighet i 2014. Det finnes mange andre eksempler. Det oppleves som tryggere å stemme for det kjente, selv om det kjente også kan forandre seg over tid. Det vil i dette tilfellet si at britene stemmer for å forbli medlem av EU.

Meningsmålinger

En annen tendens er at ja-siden ofte har et stort forsprang på målingene når folkeavstemningen blir annonsert og at nei-siden sakte, men sikkert haler inn på ja-siden. Et klassisk eksempel på dette er folkeavstemningen i Danmark i desember 2015 om et unntak på dette rettslige området i EU. Statsminister Lars Løkke Rasmussen utskrev folkeavstemningen i juni 2015, og på det tidspunktet ledet ja-siden med rundt 20 %. Resultatet ble at 53,1 % stemte nei og 46,9 % stemte ja.

Figur 1 viser gjennomsnittet av målinger de siste seks månedene. Remain, de som ønsker å bli værende i EU, har

Helle Hagenau (født 1965) er leder av Internasjonalt utvalg, og tidligere generalsekretær, i Nei til EU. Hun har vært generalsekretær i TEAM – The European Alliance of EU-Critical Movements – og i den britiske organisasjonen Trade Unions Against the Single Currency. På slutten av 1990-tallet arbeidet hun seks år i EU-parlamentet for EU-kritiske grupper.

Figur 1: «Should Britain stay in or get out of the EU?» Gjennomsnitt av meningsmålinger de siste seks månedene (%), ekskludert usikre velgere. Kilde: What EU Thinks.

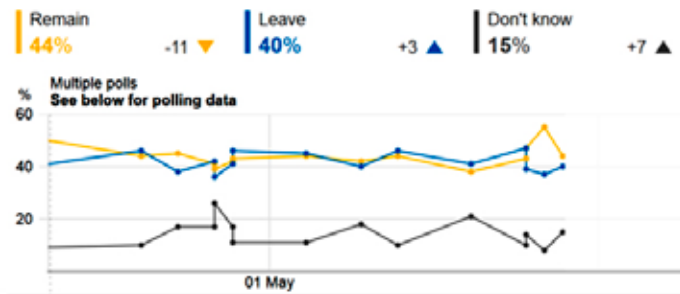
ledet stort sett hele perioden. Selv om det er store svingninger viser figuren at avstanden mellom de leirene blir mindre og mindre. Det blir offentliggjort en ny måling nesten hver dag og i de siste mange målingene ligger de to alternative helt tett.

En oversikt fra BBC over målinger de siste 30 dagene viser at overtaket har vekslet frem og tilbake, og at det er få prosentpoeng som skiller (se figur 2). Mellom 15 og 20 % av velgerne har ikke tatt stilling til hva de vil stemme. Disse velgerne står med nøkkelen til det endelige resultatet.

Regjeringens politikk

Regjeringens offisielle politikk er at Storbritannia skal forbli medlem av EU. Den bruker hele statsapparatet og skattebetalernes penger til dette formålet. For en måneds tid siden sendte regjeringen ut en brosjyre til alle 27 millioner husstander om hvorfor britene skal stemme for «remain». Det kostet 107 millioner norske kroner. Brosjyren ble av leave-siden betegnet som ren propaganda og misbruk av skattebetalernes penger.

Regjeringsmedlemmene kan drive kampanje for inn eller ut, alt etter deres overbevisning, men de ministrene som er «remain» skal ikke bruke deres departement til EU-relaterte saker.

Figur 2: Oversikt over meningsmålinger de siste 30 dagene, med fordelingen mellom fortsatt EU-medlemskap (remain), utmelding (leave) og usikre velgere (don't know). Kilde: BBC.

Selv om det konservative partiet er delt på midten i EU-spørsmålet, betyr det mye at statsministeren aktivt driver kampanje for fortsatt EU-medlemskap. Interessant nok, eller kanskje som en konsekvens av denne splittelsen, driver selve partiet ikke kampanje for verken inn eller ut.

Utenlandske støttespillere

Det har ikke manglet på utenlandsk støtte til remain-kampanjen. OECD, IMF, G20, Angela Merkel, Erna Solberg og andre statsministre står i kø for å uttrykke deres støtte til David Cameron. President Barack Obama har også vært på besøk i Storbritannia, og uttrykt sine forhåpninger om en seier for «remain». Han sa også at dersom britene stemte for «leave» og man ønsket å forhandle en handelsavtale mellom USA og UK, så ville britene komme bakerst i køen. Problemet med den uttalelsen var at det ikke er noen kø. Målinger viser at Obamas besøk har hatt den stikk motsatte effekten av hva Cameron håpet. Flertallet mener at det var utidig innblanding i en nasjonal avstemning.

President i EU-kommisjonen, Jean-Claude Juncker, sendte medio mai ut en pressemelding hvor han fastslår at han ikke har tenkt å besøke Storbritannia før folkeavstemningen, da han tror at det kan virke mot sin hensikt. Det har allikevel ikke forhindret ham i å advare britene mot utmelding: «desertører vil ikke bli mottatt med åpne armer», uttalte

han til franske Le Monde 20. mai. Donald Tusk, president for Det europeiske rådet uttalte noenlunde samtidig at det eneste alternativet til EU er «politisk kaos». Med andre ord litt ulike oppfattelser av hvordan det er lurt å forholde seg til avstemningen.

Unge velgere

I Storbritannia har man ikke noe folkeregister, og det betyr at man må registrere seg som velger for å være stemmeberettiget. Våren 2015 ble reglene endret fra at én person i husstanden kunne registrere hele husstanden til at hver enkelt person må registrere seg selv. Tidligere har typisk én voksen/foresatt registrert alle, også eventuelle ungdommer. Det har vist seg at de unge ikke er flinke til å registrere seg, og det har derfor blitt satt i gang kampanjer for å få dem det til å gjøre nettopp det. At mange unge velgere ikke kan avgi stemme kan få betydning, da de oftere er remain-velgere.

Andre velgere

Det er gjennomført flere studier som viser at leave-velgere er mer entusiastiske enn remain-velgere, og at det er mer sannsynlig at de vil stemme enn deres motpart. Det er også slik at jo eldre en velger er jo mer sannsynlig er det at man vil stemme for Brexit, og jo eldre man er jo mer sannsynlig er det at man vil bruke stemmeretten sin.

Holdningen blant Labour-velgere er lunken. Partiet driver kampanje for «remain», men inntil videre har deres EU-skeptiske leder holdt en relativt lav profil. Meldingene fra Labour Leave er at de klarer å overbevise en god del når de er ute på møter. Det sitter relativt langt inne for et Labour-medlem å støtte samme sak som en konservativ statsminister.

Hva blir resultatet?

Forfatteren har fulgt britisk politikk i mer enn 20 år og har besøkt landet et utall av ganger, spesielt flittig de siste tre-fire årene. Det er vanskelig å spå – spesielt om fremtiden, men jeg våger allikevel: Den 23. juni 2016 blir britenes uavhengighetsdag når de stemmer for Brexit.

Britene sier ja til EU for andre gang: De tør ikke annet

«Eders tale skal være ja ja, nei nei; det som er mere enn dette, er av det onde», som det heter i Matteus 5:37.

AV PER EDGAR KOKKVOLD

I Norge har folket sagt nei til EF/EU (heretter kalt EU) to ganger, i 1972 og i 1994 - siste gang fordi norske EU-tilhengere ikke tok nei for et svar, i hvert fall ikke så lenge det var håp om å få et ja.

I 1972 vant nei-siden med 53,5 prosent av stemmene. Det var over 70 prosents nei-flertall i fire fylker: Finnmark, Troms, Nordland og Møre og Romsdal, ja-flertall bare i Oslo, Akershus, Buskerud og Vestfold.

I 1994 var nei-flertallet krympet til 52,2 prosent. I de tre nordligste fylkene var nei-prosenten fortsatt over sytti, og bare ett nytt ja-fylke var kommet til: Østfold.

Nesten utrolige 89 prosent av de stemmeberettigede deltok.

Folket ble aldri spurt

Storbritannia har hittil bare ha hatt én folkeavstemning om EU - i 1975. Den andre skal holdes nå 23. juni.

Den første ble holdt fordi Harold Wilsons Labour-parti i valgprogrammet hadde lovet britene at de skulle få si sin mening om EU-medlemskapet, etter såkalte reforhandlinger. Løftet var i virkeligheten en konsesjon til EU-motstanderne

Per Edgar Kokkvold (født 1946) er tidligere redaktør i Arbeiderbladet/Dagsavisen, medlem og leder av Pressens Faglige Utvalg (PFU) fra 1988 til 1996, generalsekretær i Norsk Presseforbund fra 1996 til 2013, nå leder av Kringkastingsrådet. Kokkvold stemte ja til EF i 1972, men nei til EU i 1994.

i partiet, som i 1974 var i flertall. Folkeavstemningen 23. juni er en konsesjon til EU-motstanderne i det konservative parti. Det er nei-flertall både blant partiets medlemmer og antakelig også partiets velgere.

Folket ble aldri spurt da Edward Heaths konservative regjering tok Storbritannia inn i EU i 1973. Medlemskapet ble mulig fordi et stort flertall i det konservative partis parlamentsgruppe stemte for- og en gruppe Labour-politikere under Roy Jenkins' ledelse trosset partipisken og stemte ja, og dermed mer enn oppveide de 41 konservative parlamentarikere som sa nei.

Frykten for utmeldelse

Ved folkeavstemningen 5. juni 1975 sa et overveldende flertall av britene ja til fortsatt EU-medlemskap. 67,2 prosent stemte ja. Det var flertall for over hele øyriket. Bare Shetland og Western Isles stemte nei. Men bare 65 prosent av de stemmeberettigede deltok.

Den 23. juni kommer britene etter alt å dømme til igjen å stemme ja til fortsatt britisk EU-medlemskap, ikke fordi de er begeistret for unionen – for det er de virkelig ikke; det er vanskeligere å finne virkelige EU-entusiaster i Storbritannia enn noen gang tidligere – men fordi de frykter de økonomiske og sikkerhetspolitiske konsekvensene av en utmeldelse, og fordi ja-sidens talsmenn i det store og hele har større troverdighet enn nei-sidens.

Mindre makt enn Dumaen under Lenin

I utgangspunktet står den britiske nei-siden mye sterkere enn den gjorde i 1975. I 1975 var de konservative – inklusive Margaret Thatcher – fortsatt tilhengere av EU. I dag er partiet som sådan et nei-parti, selv om det er et stort ja-flertall i regjeringen.

Nei-general Boris Johnson taler på vegne av flertallet i sitt parti når han mener at det britiske Parlamentet under EU har mindre makt enn Dumaen hadde under Lenin. Partifellene lo med ham da «Boris» i sin faste spalte i Daily Telegraph uttrykte undring over at Nobelkomiteen i 2012 fant å ville gi

Fredsprisen til det han kalte en kontorbygning i Brussel:

– Men kanskje var de fulle; kanskje var det en av disse sure skandinaviske aftener da solen var gått ned og det ikke var annet å gjøre enn å dukke ned i akevitten.

Krig blant de konservative

Statsminister David Cameron har mye større problemer med sine EU-motstandere enn statsminister Harold Wilson hadde med sine. Det er i dag full krig om EU i det konservative partiet. I 1975 var det hard strid om EU også i det britiske arbeiderparti, men ingen «krig».

Den britiske høyrepressen, som i 1975 var for EU, er nå sterkt, ja, nesten hysterisk imot.

I 1975 ble britene fortalt at de stemte ja til et fellesmarked, til et slags løsere fellesskap av suverene stater. Wilson selv slo fast at den økonomiske og monetære union var «død som en sild». I dag vet britene bedre. Og de liker det ikke.

Spørsmål om sikkerhet

På den annen side: Fagbevegelsen er for. Labour er for – selv om Labours nye leder, Jeremy Corbyn, ikke er så veldig for – og vurderer å ta seg en ferieuke i innspurten! Et stort flertall av arbeidsgiverne og næringslederne er for. Finansminister George Osborne sier at en utmeldelse vil gjøre Storbritannia «permanently poorer». Hans departement har beregnet kostnadene til femti tusen kroner pr år. OECD og IMF advarer. To tredeler av de britiske bankene er bekymret for konsekvensene av en utmeldelse. – Brexit kan bety slutten for den britiske bilindustrien, sier transportministeren.

President Barack Obama advarer på det sterkeste mot et britisk nei til EU, og hans argumenter er både økonomiske og sikkerhetsmessige. En tidligere leder for den militære etterretningstjenesten MI6, og to tidligere ledere for sikkerhetstjenesten MI5, sier at Storbritannias sikkerhet vil svekkes «betydelig» hvis landet forlater EU. Statsminister David Cameron mener at det i virkeligheten dreier seg om fortsatt fred og stabilitet i Europa.

Noen av advarslene er reelle, noen er overdrevne, mens andre er fantasifulle.

Tre ting som kan hindre et ja til EU

Meningsmålingene viser tilnærmet dødt løp mellom ja- og nei-siden. Det vil si blant dem som har bestemt seg. Men mange er fortsatt usikre, og de usikre vil etter alt å dømme legge avgjørende vekt på frykten for hva utenforskapet vil kunne bringe. Status quo har slik sett en betydelig fordel.

Det er bare tre ting som kan hindre et nytt britisk ja til EU: En ny eurokrise, en ny flyktningstrøm med økende skepsis også til arbeidsinnvandring fra EU, og at de britiske opposisjonspartiene ikke klarer å få sine ja-velgere til urnene. For det blir ikke noe ja-flertall i Storbritannia uten dem.

Folkeavstemningen er summen av flere hendelser

Britene skal til stemmeurnene torsdag 23. juni 2016. De skal stemme om de skal forbli medlem av Den europeiske union eller om de skal forlate EU.

AV HELLE HAGENAU

I januar 2013 holdt statsminister David Cameron den såkalte Bloomberg-talen¹, hvor han lovet britene en folkeavstemning om EU innen utgangen av 2017. Han hadde to forutsetninger. Den ene var at det konservative partiet vant valget til det britiske parlamentet i 2015, og den andre at han fikk forhandlet frem en avtale med EU.

På daværende tidspunkt var det få som trodde at den upopulære koalisjonsregjeringen mellom de konservative og liberal-demokratene ville vinne valget, og enda færre som trodde at det ville være mulig å få til en avtale. Det konservative partiet trosset alle odds og ble valgvinger i 2015. I februar 2016 kunne Cameron legge frem en avtale mellom EU og Storbritannia (se egen tekst side 18), og han annonserte det vil bli folkeavstemning den 23. juni samme år.

Det var det formelle, men hvorfor ble det egentlig folkeavstemning? Cameron har trolig ikke gjort dette bare fordi han kunne. Det må finnes noen grunner og forklaringer som stikker djupere, og da trenger vi å gå litt tilbake i historien.

Mot en politisk union

Storbritannia ble medlem av EF i 1973, og hadde folkeavstemning om fortsatt medlemskap i 1975. Et overveldende

Helle Hagenau er leder av Internasjonalt utvalg i Nei til EU

flertall på 67 % stemte for og 37 % stemte mot². Den gangen ble det sagt fra ja-siden at britene skulle stemme om fortsatt deltakelse i et felles marked, mens nei-siden argumenterte med at det var traktatfestet at EF skulle utvikle seg til en stadig tettere union, altså en politisk union.

Som årene gikk og EF, senere EU, fikk mer og mer makt på flere og flere områder, vokste skepsisen i den britiske befolkningen og spesielt i det konservative partiet. De senere årene har spesielt den økte integrasjonen på det økonomiske området, innføringen av euroen og en mer koordinert utenrikspolitikk bidratt til dette. For selv om Storbritannia ikke er med i euroen, har de sett konsekvensene og til en viss grad følt den selv.

Storbritannia er én av de fem faste medlemmene av FNs Sikkerhetsråd og har tidligere ledet et *empire*. De liker dårlig at EU nå tar mer og mer over for landene på den internasjonale scenen. Sist, men ikke minst, har EUs østutvidelse i 2004 bidratt. De mange arbeidsinnvandrerne har bidratt positivt til den britiske økonomien, men de har kommet i et antall som har medført store utfordringer i helsevesenet, på boligmarkedet og i utdanningssektoren. Storbritannias befolkning har vokst med drøyt 10 millioner de siste 15 årene.

UKIP

Ved EU-parlamentsvalget i 1999 fikk det britiske uavhengighetspartiet (UKIP) for første gang valgt inn representanter. UKIP er konsekvente EU-motstandere, og var i mange år ansett som et «single issue» parti. De har siden den gangen vokst i antall representanter og i innflytelse. Ved EU-parlamentsvalget i 2014 ble de største parti. Det var første gang på over 100 år at verken de konservative eller Labour vant et valg.

UKIP har hele tiden hatt en folkeavstemning om EU på dagsordenen, og har fremmet dette kravet med økende styrke de siste fem-ti årene. Et stadig mer splittet konservativt parti har sett hvordan deres velgere har søkt til UKIP fordi de var mot EU og fordi de ville ha folkeavstemning, men også

Kampanjemateriell fra Leave-siden: Handlenett fra Vote Leave, DVD med dokumentaren *Brexit: The Movie* og informasjonshefte om fiskeri.

Labour har mistet mange velgere til UKIP. Mange politiske kommentatorer mener at UKIP, og spesielt deres leder Nigel Farage som sitter i EU-parlamentet, har mye av æren for at det blir en folkeavstemning i Storbritannia.

People's Pledge

I mars 2011 ble kampanjen «People's Pledge» (Folkets løfte) lansert med det formål å få en folkeavstemning om EU. Som de skriver på deres nettside³: «Folk og ikke

politikere skal bestemme vår fremtid i EU.» De tre store partiene – Konservative, Labour og Liberal-demokratene – hadde trukket deres støtte til en folkeavstemning om EU-grunnloven etter at den hadde blitt nedstemt i Frankrike og Nederland, og etter at grunnloven hadde fått nytt navn: Lisboatraktaten. Koalisjonsregjeringen fra 2010 hadde i deres grunnlag at det skulle avholdes en folkeavstemning om eventuelle nye traktater, men ikke en avstemning om selve EU-medlemskapet.

Kampanjen er nå lagt ned, da den har oppnådd sitt mål. Drøyt 133 000 personer skrev under på kravet om folkeavstemning. Den mest prominente politikeren som signerte var daværende ordfører i London, Boris Johnson. Flere kommentatorer mente den gangen (2011) at nettopp hans underskrift kunne være den handlingen som ville medføre et stemningsskifte i det konservative partiet, i retning av å støtte en folkeavstemning om EU-medlemskap.

Summen av flere hendelser

Det er vanskelig, for ikke å si umulig å peke på én grunn til at britene nå skal stemme om EU-medlemskapet. Som ovenstående viser er det flere samtidige hendelser som i sum har flyttet på det konservative partiet og som gjorde at statsminister Cameron valgte å utskrive en folkeavstemning.

Noter

- 1) EU speech at Bloomberg, <https://www.gov.uk/government/speeches/eu-speech-at-bloomberg>
- 2) 1975: UK embraces Europe in referendum, http://news.bbc.co.uk/onthisday/hi/dates/stories/june/6/newsid_2499000/2499297.stm
- 3) <http://www.peoplespledge.org/>

Reform eller blendverk

Det beste av to verdener: Storbritannias særegne status i en reformert Europeisk Union, slik omtaler statsminister David Cameron avtalen han fikk forhandlet frem med EU. Men er EU reformert, og har Storbritannia fått bindende garantier?

**AV MORTEN HARPER
OG HELLE HAGENAU**

Det ble oppnådd enighet om avtalen mellom Storbritannia og EU 19. februar 2016 på et møte i Det europeiske råd. Forhandlingene var vanskelige, og man var mange timer på overtid før statsminister David Cameron endelig kunne presentere avtalen på en pressekonferanse sent på kvelden.

Det er lite substans i avtalen og den inneholder ingen endringer i EUs traktater. Den er utformet som en internasjonalt bindende avtale, og skal vedtas med enstemmighet.

Forhandlingene er møtt med krass kritikk i britiske aviser. «Det store bedraget» skriver Daily Mail¹. The Times fastslår: «Brussel får rett til å avvise begrensninger i sosiale ytelser»². Og Daily Express er tydelig: «Camerons EU-avtale er en vits»³. Noe mer diplomatisk konstaterer Financial Times: «Cameron får en stri tørn med å overbevise om EU-reformene»⁴.

Morten Harper (født 1973) er jurist og utredningsleder i Nei til EU. Han har blant annet skrevet pamflettene *Lisboatraktaten* (2008), *Hva er galt med EØS?* (2012) og *Folkestyre eller fjernstyre?* (2016). Harper er redaktør for Nei til EUs skriftserie *Vett og Nei til EUs* årbøker. I folkeavstemningsåret 1994 var han nestleder i Ungdom mot EU.

Helle Hagenau er leder av Internasjonalt utvalg i Nei til EU.

Nasjonal råderett

Avtalen slår fast at Storbritannia «ikke er forpliktet til ytterligere politisk integrasjon i EU», og at traktatene legger til rette for «ulike veier» i integrasjonen. Substansen i dette skal innarbeides i traktatene neste gang de blir revidert. Det er uklart hva det egentlig betyr, og ikke minst hvordan EU-domstolen vil forholde seg til dette.

Det foreslås et såkalt «rødt kort», der 55 prosent av de nasjonale parlamentene kan protestere mot nye lovforslag fra EU-kommisjonen innen 12 uker. Ministerrådet skal legge vekk forslaget hvis ikke bekymringene fra parlamentene ivaretas. Ordningen med gule og oransje kort, som ble innstiftet med Lisboa-traktaten, har vært relativt lite brukt. 55 prosent setter en svært høy terskel for et «rødt kort», der en rekke nasjonalforsamlinger i praksis må gjøre vedtak i strid med sin egen regjering. Det er dessuten kun subsidiaritetshensyn, det vil si argumenter om at EU ikke er det best egnede beslutningsnivået, som kan brukes som begrunnelse for å iverksette et «rødt kort».

Trygd og migrasjon

I avtalen heter det at den frie bevegelsen av arbeidskraft kan begrenses av «tiltak som er proporsjonale med de legitime målene» som å redusere arbeidsløshet og unngå risiko for alvorlig undergraving av trygdesystemet. Det innføres en såkalt nødbremse som gir britene anledning til å begrense arbeidsrelaterte ytelser til nyankomne EU-borgere i inntil fire år. EU-kommisjonen har uttalt at situasjonen i Storbritannia i dag er slik at mekanismen kan tas i bruk. Cameron kan her vise til aksept for at arbeidere fra andre EU-land – i et avgrenset tidsrom – kan behandles annerledes enn briter. På den andre siden er dette langt unna en avvikling av trygdeytelser til migranter som var det opprinnelige målet.

Arbeidsinnvandrerens adgang til ytelser skal gjennom de fire årene graderes ut fra deres integrering i arbeidsmarkedet. Adgangen til å stille slike krav til EU-borgere er ikke permanent, og vil kun gjelde i en periode på inntil sju år. Skal kravet senere innføres igjen, må britene overbevise

EU-kommisjonen om at vilkårene for å begrense den frie flyten igjen er til stede.

Heller ikke når det gjelder barnetrygd til utlandet, åpner avtalen for nye forbud. Utbetalingene kan imidlertid reduseres ved at de indeksreguleres ut fra levekostnadene i landet der barnet oppholder seg. Det gjelder kun nye krav fremsatt av arbeidsinnvandrere. Imidlertid kan alle EU-landene fra 1. januar 2020 utvide indekseringen til å gjelde eksisterende krav til barnetrygd. EU-kommisjonen vil ikke utvide ordningen til også å gjelde for eksempel pensjoner.

Styring med økonomien

Storbritannia har som kjent ikke euro. Cameron har vært opptatt av at Storbritannia ikke skal bidra økonomisk hvis euroområdet sliter. Avtalen sier at tiltak som skal sikre euroområdet finansielle stabilitet ikke innebærer noe budsjettansvar for land uten euro. Disse landene må ikke innføre tiltak som kan «bringe virkeliggjørelsen av Den økonomisk og monetære unions mål i fare» eller motarbeide lovgivning som er knyttet til euroområdet funksjon. Det vil altså si at land uten euro ikke skal betale for kriser i eurosone, men også at de ikke kan hindre videre integrasjon på området.

Konkurranssevne

Dokumentet erklærer at EU fortsatt skal arbeide for mer markedsintegrasjon, der tjenester, digital økonomi og energi nevnes spesielt. EU skal også utvide antallet frihandelsavtaler. Det er dessuten vage lovnader om bedre reguleringer og subsidiaritet, der beslutninger skal tas på det best egnede nivået. I det hele tatt er det uklart om forslagene her egentlig tilfører noe som ikke allerede ligger i EUs traktater. Gjennomføringen vil helt og fullt være opp til EU-kommisjonen.

Lite håndfast for Cameron

Cameron har fått en del symbolsk kapital gjennom «røde

kort» og «nødbrems» for barnetrygd. Substansen i endringene er imidlertid svak, der gjennomføring og utstrekning vil være opp til EUs organer. Som reaksjonene i britiske medier viser, gir avtalen Cameron lite håndfast når han skal overbevise velgerne om fortsatt EU-medlemskap.

Noter

- 1) Daily Mail 03.02.16, <http://www.dailymail.co.uk/news/article-3429191/The-great-delusion-PM-hails-EU-reforms-critics-say-ll-curb-migration-trigger-years-benefits-chaos.html>
- 2) The Times 03.02.16, <http://www.thetimes.co.uk/tto/news/politics/article4681290.ece>
- 3) Daily Express 03.02.16, <http://www.express.co.uk/news/politics/640549/Cameron-EU-deal-Britain>
- 4) Financial Times 03.02.16.

5 Vote Leave is the safer choice

If we vote to remain in the EU, we'll be locked in the back of the car going somewhere we don't want to go. **We'll keep subsidising other EU countries and losing more control every year.**

If we Vote Leave, UK laws will have ultimate authority and we will take back control. We'll be free to spend our money on our priorities. **Which do you think is safer for you and your family?**

Løpeseddel fra Vote Leave, den ledende kampanjeorganisasjonen for å melde Storbritannia ut av EU (faksimile).

5 *positive* reasons to Vote Leave and take back control

Europe yes, EU no

The Norway Option

Det har vært så stor oppmerksomhet rettet mot Norge og spesielt EØS-avtalen i den britiske debatten, at EØS-avtalen ofte blir betegnet som «den norske løsningen» eller «The Norway Option».

AV HELLE HAGENAU

I enhver folkeavstemning om EU vil det naturlig være diskusjon om alternativer, slik var det også i Norge i 1994. Nei til EU argumenterte med at et nei til EU, er et ja til noe bedre. Det ble for eksempel brukt uttrykk som Markeds-Norge mot Samholds-Norge. I den britiske avstemningen står valget mellom å fortsette som EU-medlem eller å gå ut av Den europeiske union. Dersom de velger å forlate EU, hvilken løsning vil da være den optimale for britene?

Norges «EØS-kontingent»

Én ting er at Norge og EØS-avtalen har vært flittig brukt i den britiske debatten, én annen er at ja-siden (de som vil fortsette i EU) sprer ukorrekte opplysninger om EØS-avtalen. De påstår at Norge betaler for at få adgang til det indre marked. Det stemmer ikke. Den norske regjeringen bekrefter dette på sin nettside¹. Norge betaler for å delta i ulike EU-programmer, byråsamarbeid og Schengen. EØS-midlene går direkte til land i Øst- og Sør-Europa. Inntil for kort tid siden var denne siden ikke oversatt til engelsk slik de fleste av regjeringens sider er. Som privatperson gjorde artikkelforfatteren UD oppmerksom på dette og i løpet av et par dager ble den oversatt², men nøkkelsetningen «Norge betaler ikke for å delta i det indre marked» er forsvunnet. Er det vår egen regjeringens bidrag til den britiske ja-siden?

Helle Hagenau er leder av Internasjonalt utvalg i Nei til EU

75 % medlem?

Når Remain-folkene skal argumentere for at Storbritannia skal fortsette i EU, bruker de ofte Norge som skrekkeksempel. De sier at Norge er 75 % medlem av EU, at vi må godta all lovgivning som omhandler det indre marked og at vi ikke har noen innflytelse. Er det da ikke bedre å være medlem av EU og ha innflytelse på utformingen av denne lovgivningen? Det kunne det kanskje være hvis dette var korrekt. Vi vet at de 75 % stammer fra Europautredningen³, og at selv daværende utenriksminister Jonas Gahr Støre ikke kunne gå god for tallet⁴.

Nei til EUs utregninger, som er basert på EUs egne tall, viser at rundt 25 % av all lovgivning som er i kraft i EU er også i kraft i EØS. I perioden 2000-2013 godtok Norge 9 % av all EU-lovgivning via EØS-avtalen. Den britiske regjeringen driver aktivt kampanje for at Storbritannia skal fortsette som EU-medlem. Ett av regjeringsmedlemmene ble grillet på BBC-programmet Daily Politics⁵ om nettopp de 75 %, og det fremgikk med all tydelighet at de ikke har belegg for dette tallet.

Alternativrapporter

Den britiske regjeringen har lagt frem to alternativrapporter⁶. Den første rapporten skisserer ulike modeller for Storbritannia utenfor EU, og den andre rapporten ser på de økonomiske konsekvensene av disse modellene. De ser dessverre kun på tre ulike modeller: Norge, Sveits/Canada og WTO. Eller sagt litt mer generelt: EØS-avtalen, bilaterale avtaler og WTO. De ser for eksempel ikke på et rent EFTA-medlemskap eller mindre omfattende avtaler enn de som er inngått mellom EU og Sveits.

I alle tre modeller vil Storbritannia komme mye dårligere ut, både politisk og økonomisk. De nevner at Norge må godta stort sett all lovgivning som er relevant for det indre marked, at vi er 75 % medlemmer og i en bisetning fremgår det at Norge, og de andre EØS-landene, har vetorett over enkeltdirektiver. De skriver også at det må forventes at EU vil innføre sanksjoner dersom vetoretten blir brukt. De norske

erfaringene fra EUs tredje postdirektiv viser derimot at EU ikke foretok seg noe i perioden fra vetoet ble lagt ned og til den nåværende regjeringen reverserte vedtaket. I rapporten blir det også vektlagt at Storbritannia ikke ville kunne ta del i EUs mange frihandelsavtaler hvis man går ut.

Økonomiske konsekvenser

I den andre alternativrapporten, hvor det ses på de økonomiske konsekvensene, påstår den britiske regjeringen at det vil koste hver enkelt husholdning 4 300 pund (drøyt 50 000 norske kroner) frem til år 2030 hvis Storbritannia forlater EU. Tallene varierer fra 2 600 pund til 5 200 pund (drøyt 30 000 – drøyt 61 000 norske kroner), hvor EØS-avtalen er den laveste summen.

Tilhengerne av Brexit, altså at Storbritannia skal gå ut av EU, har beskrevet rapporten og utregningene som lite troverdige. Det britiske finansdepartementet klarer ikke en gang å komme med korrekte forutsigelser for inneværende skatteår, hvordan kan de da si noe om den økonomiske situasjonen i 2030.

Norge som foregangsland

Mens den britiske regjeringen og de andre på ja-siden tegner et dystert bilde av både Storbritannia og Norge, lyder det helt andre toner fra nei-siden (Leave). De viser til at Norge utenfor EU ikke er underlagt EUs fiskeri- eller landbrukspolitikk. At vi selv kan forhandle handelsavtaler med andre land og ikke må rette oss etter EU-kommisjonen. At Norge er et rikt land med lav arbeidsledighet. Ville det det være så forferdelig å bli som Norge? Et land som er velstående, suksessrikt og i stand til selv å lage egne lover, høres stadig vekk i debattene om Storbritannias EU-medlemskap. Nei-siden lengter etter norske forhold, og er helt på linje med Nei til EU i spørsmålet om demokrati og folkestyre.

Britisk løsning

De fleste på Leave-siden vil ikke ha EØS-avtalen. De mener at Storbritannia fortsatt vil bli for mye styrt av Brussel dersom

det skjedde, og viser til de norske erfaringene. De ønsker at det skal finnes en britisk løsning, og mener at det vil være fullt mulig å forhandle frem en handelsavtale mellom EU og Storbritannia. De er åpne for å bli medlem i EFTA, men har ikke lagt seg fast på dette. Skulle de velge EFTA, vil de få tilgang til en lang rekke handelsavtaler med land i hele verden, og ikke lide under at de ikke kan være med i EUs handelsavtaler.

Noter

- 1) Norges økonomiske bidrag, <https://www.regjeringen.no/no/tema/europapolitikk/tema-norge-eu/okonomiske-bidrag/id684932/>
- 2) Norway's financial contribution, <https://www.regjeringen.no/en/topics/european-policy/Norways-relations-with-Europe/financial-contribution/id684932/>
- 3) Europautredningen, <http://www.regjeringen.no/nb/dep/ud/dok/nou-er/2012/nou-2012-2.html?id=669368>
- 4) VG 17.01.12, <http://www.vg.no/nyheter/innenriks/eu/stoeringen-foert-bak-lyset/a/10075805/>
- 5) BBC Daily Politics 02.03.16, <https://www.youtube.com/watch?v=hgrB2yAPPIQ>
- 6) <https://www.gov.uk/government/publications/alternatives-to-membership-possible-models-for-the-united-kingdom-outside-the-european-union> og <https://www.gov.uk/government/publications/hm-treasury-analysis-the-long-term-economic-impact-of-eu-membership-and-the-alternatives>

Brexit skaper bølger

EU som Europas forente stater med tysk dominans. Et EU som faller fra hverandre land for land. Eller et EU som strammer yttergrensene, men ellers tar ned farten i den videre integrasjonen.

AV MORTEN HARPER

Det er tre scenarier for de politiske bølgeslagene innover kontinentet, hvis Storbritannia forlater EU. Med sine nesten 65 millioner innbyggere utgjør Storbritannia 12,5 % av EUs folketall. Landet utgjør dessuten 16 % av økonomien i EU, og er en av de største bidragsyterne til EU-budsjettet. Det er derfor et hardt slag for dagens EU-prosjekt, både symbolsk og realpolitisk, om Storbritannia melder seg ut.

Et Brexit vil svekke EUs posisjon internasjonalt. Storbritannia er for eksempel en av de fem vetomaktene i FNs sikkerhetsråd. Innad i EU vil Tysklands rolle bli ytterligere styrket. Storbritannia har tradisjonelt hatt økonomisk liberalisme som fanesak, og et Brexit kan gi en noe mindre frihandelsorientert politikk i EU. For eksempel har Frankrike tatt til orde for å ikke inngå frihandelsavtalen TTIP med USA, som den nå er.

Europas forente stater

Storbritannia har ved flere anledninger vært kritisk til eller krevd unntak fra integrasjonen i EU. Landet har som kjent ikke euro og er utenfor Schengen. Derfor er det enkelte som mener at et Brexit vil styrke de som ønsker et mer føderalt EU, i ytterste konsekvens et Europas forente stater. Uten «bremseklossen» Storbritannia får selv EU-kommisjonens mest vidløftige planer for maktoverføring til Brussel en mildere mottagelse, er resonnementet.

De fleste vedtak i EU gjøres med kvalifisert flertall, og britene er derfor i liten grad i stand til å blokkere saker man er mot, viser en rapport fra VoteWatch¹. Siden Storbritannia

ble medlem av EU i 1973, har også traktatendringene – som er gjort enstemmig – gått i én retning: stadig mer union. Derfor er det vanskelig å se at et Brexit betyr noe stort byks for føderaliseringen av EU.

Dominoeffekten

Andre mener at hele EU vil gå i oppløsning ved et Brexit. En meningsmåling viste i mai at omkring halvparten av innbyggerne i en rekke EU-land ønsker en folkeavstemning om EU.² Dexit (Danmark), Fixit (Finland) og Czexit (Tsjekkia) er lansert som en mulig dominoeffekt av utmeldinger inspirert av britene.

Det er likevel viktig å være klar over at den britiske EU-motstanden er bygd opp over tid. Danmark er det eneste sammenlignbare landet når det gjelder en organisert EU-motstand. Derfor er det ikke sannsynlig at Brexit i seg selv vil utløse en rekke utmeldinger, selv om det naturlig nok vil styrke kravet om folkeavstemninger.

EU humper videre

Dominoeffekten kan likevel komme hvis de toneangivende kreftene i EU – EU-kommisjonen og statslederne – ikke forholder seg til et Brexit som varsel om at EU i for stor grad er blitt en overnasjonal superstat. Hvis man tviholder på unionsprosjektet, vil konfliktene bli mer og mer tilspisset. Da kan vi se starten på en oppløsning, eller i alle fall oppdeling, av dagens EU.

Nicolas Sarkozy, som igjen vil bli fransk president, har skjønt dette. Han lover et nytt fundament for EU, og at Frankrike skal foreslå en ny traktat sommeren 2017. En union som humper videre med skjerpede yttergrenser mot migranter, men som ellers tar ned farten i den videre integrasjonen, er det mest sannsynlige EU etter Brexit.

Noter

- 1) VoteWatch 19.05.16, <http://www.votewatch.eu/blog/brexit-or-not-britains-already-isolated-in-brussels/>
- 2) EurActiv 09.05.16, <http://www.euractiv.com/section/future-eu/news/nearly-half-of-europeans-in-poll-want-own-votes-on-eu-like-uk/>

Cameron-regjeringen har distribuert løpeseddelen «Why the Government believes that voting to remain in the European Union is the best decision for the UK» til alle husstander. Kostnad: 9,3 millioner pund. Regjeringen er blitt kritisert både for ensidig fremstilling og pengebruken. (Faksimile fra løpeseddelen.)

**EU membership brings
economic security,
peace and stability**

Bli ikke skremt av Prosjekt Frykt

Å bli værende i EU er det risikable valget.

AV BORIS JOHNSON

Skjelver du? Er du redd? Har de skremt deg ennå? Det er åpenbart at kampanjen for å bli værende i EU – remain – har til hensikt å få frem en eneste reaksjon i brystet til det britiske folket, og det er frykt.

De vil at vi skal gå til urnene i en tilstand av skjelvende engstelse der vi gjør akkurat som euroeliten befaler, og stemmer for å bli værende i Den europeiske union. Vi kan forstå, intellektuelt, at systemet savner reformer, ofte er korrupt, og er stadig mer udemokratisk. Vi kan innse at hvis vi ble spurt om å bli medlem nå, for første gang, ville vi ikke drømme om å gjøre det. Vi kan på et nivå forstå at hvis vi stemmer for å bli værende, vil vi fortsatt sitte innesperret som passasjerer i baksetet på en tvilsom taxi, med en sjåfør som ikke kan snakke engelsk og som tar oss ubønnhørlig og kostbart i feil retning.

Fremmer trusler mot egen økonomi

Remain-leiren kalkulerer tydeligvis med at når det kommer til valget – mellom utmeldelse nå, eller en stadig mer innviklet medlemskapsforpliktelse – så vil vi vike unna; vi vil ikke ta sjansen; vi vil holde oss til den fanden vi kjenner. For å

Boris Johnson (født 1964) er britisk parlamentsmedlem for Det konservative partiet og nylig avgått borgermester i London. Som Brusselkorrespondent for avisen The Daily Telegraph på 1990-tallet, bidro Johnson til den økende EU-skepsisen på britisk høyreside. Han er ofte nevnt som en lederkandidat for De konservative, og er nå frontfigur for kampanjeorganisasjonen Vote Leave.

oppmuntre oss til denne avgjørelsen, kommer de med en rekke tvilsomme påstander.

Vi blir fortalt at det ville være en trussel mot den britiske økonomien å forlate EU. Vi har fått se en pussig episode der det kongelige finansdepartement insisterte på omskriving av en uttalelse fra G20, slik at den inneholdt en referanse til det potensielle «sjokket» ved Brexit. Dette er sikkert første gang noe land har brukt et internasjonalt forum aktivt for å snakke opp trusler mot sine egne økonomiske utsikter.

Føderalisme uten kontroll

Agentene for Prosjekt Frykt – og de synes å være overalt – har advart oss om at det å forlate EU vil sette samarbeidet for politi, justis og etterretning i fare. Vi har også blitt fortalt at EU har vært ansvarlig, i løpet av de siste 70 årene, for «å bevare freden i Europa». I hvert eneste tilfelle er budskapet at Brexit rett og slett er for skummelt. Realiteten er at disse truslene er så vilt overdrevet at de er nonsens.

Faktisk er jeg stadig mer overbevist om at den virkelige risikoen er å lene seg tilbake og gjøre ingenting, passiv og selvtilfreds i et ureformert EU som låser seg fast til et føderalistisk prosjekt vi ikke har kontroll over.

Ekko fra skremslene om euro

Et eksempel er de såkalte økonomiske farene. Husk når du veier opp konsekvensene at de som nå kommer med grufulle advarsler mot Brexit, ofte er de samme (som den tidligere sjefen i Bank of England, Mervyn King, har påpekt) folkene som spådde katastrofe hvis Storbritannia ikke ble med i euroen. I realiteten har det motsatte vist seg å være sant. Det var euroen som viste seg å være et mareritt, en økonomisk dommedagsmaskin som fortsatt forårsaker lav vekst, høy arbeidsledighet og virkelig elendighet i en del europeiske land.

Den felles valutaen er også årsaken til spenninger mellom europeiske land, med en giftig og ondartet retorikk som vi ikke har hørt siden andre verdenskrig. Vi har hatt antityske optøyer i Hellas; vi har sett bilder av Angela Merkel

brenne i Hellas. I Frankrike sies forholdet til Tyskland å være på et bunnpunkt siden krigen, og støtten for Nasjonal Front er større enn noen gang. I stedet for å innse hva denne katastrofen faktisk dreier seg om – et resultat av en oversentralisert plan for å fusjonere ulike økonomier til én – er EU fast bestemt på å fortsette videre i feil retning.

Francois Hollande etterlyser et nytt føderalt parlament i eurosonen, og det finnes uttrykte planer om å prøve å redde euroen ved å skape en stadig strammere politisk og fiskal union, med rettslige konsekvenser som vil berøre Storbritannia, selv om vi er utenfor eurosonen.

På kanten av mer sentralisering

Vi står på kanten av nok et nytt stort sprang med mer sentralisering – et sprang i mørket, for å bruke et fast uttrykk – som betyr mindre demokrati, mindre ansvarlighet og derfor en større risiko for desillusjon og mulige politiske utbrudd. Det er ikke Brexit som utgjør den økonomiske risikoen; det er euroen, og føderaliseringens forsøk på å redde den, som er den egentlige langsiktige trusselen mot sikkerhet og stabilitet.

Når det gjelder ideen om at EU liksom er den militære garantisten for fred i Europa – husk hva som skjedde da EU ble betrodd oppgaven å ordne opp i Jugoslavia. Husk Ukraina. Det er Nato og den atlantiske alliansen som underbygger vår sikkerhet. EUs pretensjoner på feltet er i beste fall forvirrende, og i verste fall vil de oppmuntre amerikanerne til å avvikle sitt engasjement.

Schengen et velkomstskilt for fiender

Det er rett og slett usant, som de sier til sist, å hevde at å forlate EU vil gjøre det umulig for oss å samordne etterretningsaktivitetene våre, innsatsen mot terrorisme eller politiarbeid. Alle disse operasjonene kan gjennomføres på et mellomstatlig nivå – slik samarbeidet faktisk pleide å være, inntil ganske nylig.

Tvert imot er det EU-domstolen, med sitt brede nye mandat over Charteret om grunnleggende rettigheter, som gjør det vanskeligere måned etter måned for

sikkerhetstjenestene for å komme videre med jobben sin – enten det er å utvise mordere eller overvåke terrorismistenkte. Det er det grensefrie Europa, selvsagt, som gjør det så mye enklere for våre fiender å bevege seg rundt omkring. Som Ronald K. Noble, tidligere leder av Interpol, har sagt, er Schengen-området «som et skilt som ønsker terrorister velkommen til Europa».

Mot til forandring

Uansett hva risikoen for Brexit måtte være, så overskygges den av problemene med å bli værende i en politisk konstruksjon som har endret seg til det ugjenkjennelige siden vi ble medlem i 1973. Det vi må gjøre nå, er å stramme opp motet vårt og gå for forandring. Vi trenger et nytt partnerskap og en ny avtale med våre venner i EU, basert på handel og samarbeid, men uten dette overnasjonal apparatet som er så utdatert og som vi ikke finner maken til noen andre steder.

Dette er en enestående sjanse til å gi demokratiet vårt ny energi, kutte byråkrati, spare åtte milliarder pund i året, kontrollere grensene våre og inngå nye handelsavtaler med vekstøkonomier som i dag er forbudt. Å stemme «leave» vil være bra for Storbritannia, og er den eneste måten å skyve på EU til reformen som unionen trenger. La oss kalle det Prosjekt Håp.

Teksten er tidligere trykt i den britiske avisen The Daily Telegraph i februar 2016.

Hvorfor det er et trekk for venstresiden å forlate EU

Det kan synes motsatt av hva man skulle tro, men Labour har en sterk tradisjon for EU-skepsis.

AV KATE HOEY

Vi vet at vi alle i løpet av den nærmeste tiden må gjøre opp vår mening om EU-medlemskapet. Meningsmålingene tyder på at befolkningen er jevnt fordelt mellom dem som ønsker å forlate og bli værende i EU, med en tredjedel som sier at de er usikre.

Dette omfatter millioner av Labour-velgere, som vil være avgjørende for resultatet. Jeg er lei av at folk tenker bare de på høyresiden i politikken er EU-kritisk. Det er langt fra sant.

Tvang gjennom nedskjæringer

Omdømmet til EU har falt kraftig blant mange på venstresiden. Synet av at EU-eliten tvang gjennom nedskjæringer med et enestående omfang i Hellas var en skikkelig vekker. Dette var ikke en vennligsinnet politisk institusjon som garanterer sosial beskyttelse og internasjonal solidaritet, men en uansvarlig kraft som påfører lammende smerte på et folk som ikke kan ha håp om å tilbakebetale lån som rekapitaliserer bankene deres.

Samtidig er EU villig til å kreve stadig større offer i folks levestandard for å holde euroen og det bredere europeiske «prosjektet» videre i gang. Stadig tettere union er det som står

Kate Hoey (født 1946) er parlamentsmedlem for det britiske Arbeiderpartiet (Labour), og tidligere idrettsminister i Tony Blairs regjering. Hun er utdannet økonom, og var foreleser ved Kingsway College før hun ble innvalgt i parlamentet første gang i 1989. Hoey er grunnlegger av Labour Leave, som ønsker utmeldelse av EU.

Kate Hoey innleder på et møte i regi av organisasjonen Campaign for an Independent Britain i mai i år (foto: Sindre Humberstet).

på flasken – og selv om ordene er fjernet for å tilfredsstille statsministeren, vil innholdet fortsatt være det samme.

Mistet kontakten med befolkningens behov

Arbeiderpartiet Labour har tradisjonelt vært kritisk til EU-institusjonene. Fra Clement Attlee til Michael Foot, og frem til slutten av 1980-tallet, var Labour overveiende EU-skeptisk. Etter Thatchers tre valgseire, var det imidlertid mange på venstresiden som desperat så til Europa for å blokkere hennes politikk. Kloke Labour-røster som Peter Shore og Tony Benn argumenterte likevel for at demokratisk tiltro til folkets visdom var en bedre garantist enn velviljen hos forbigående politiske eliter. Det har vist seg at de hadde rett, ettersom EU ikke lenger er motivert av Jacques Delors' «Social Europe», men mister stadig mer kontakten med behovene til befolkningen.

Velkjente stemmer prøver å skremme oss til å tro at det å forlate EU ville ødelegge hele Storbritannia, men dette er de samme menneskene som fortalte oss at vi måtte bli med i euroen eller få katastrofen i fanget. Vi holdt oss utenfor euroen, og har derfor blitt spart mye av kaoset som den langt fra bærekraftig valutaen har medført – men fortsatt gir vi 7,3 milliarder pund netto i året av våre penger til EU.

Tvinger frem privatisering

Hvordan kan vi beskytte sivile rettigheter når EU presser på oss uansvarlige utleveringer gjennom Den europeiske arrestordren? Hvordan kan vi sikre arbeidsplasser og vekst som vi trenger, når viktige kontrakter for oppdrag går til anbudsgivere på kontinentet og ikke til britiske bedrifter? Hvordan kan vi bevare og forbedre våre offentlige tjenester når tjenstedirektiv og postdirektiv tvinger frem privatisering av Royal Mail, og EUs regler mot statsstøtte vil gjøre det nesten umulig å renasjonalisere jernbanen?

TTIP er en gave til de multinasjonale selskapene. Jeg stoler ikke på at EU skal forhandle på våre vegne, og jeg stoler absolutt ikke på at EU er på de små bedriftene eller fagbevegelsens side.

Fra europeere til internasjonister

Labour vurderer radikale tiltak for å takle problemene i vårt land. Vi må ta tilbake reell kontroll fra den uansvarlige EU-kommisjonen, som ikke er valgt, om vi skal ha en sjanse til å gjennomføre noen av disse. Stemmene på venstresiden kan ikke tas for gitt i denne folkeavstemningen: det er nå en sterk kampanje i fagbevegelsen mot EU (Trade Unionists Against the EU), og rundt om i landet tar grasrotaktivister opp saken. Labour Leave, organisasjonen for partiets EU-kritikere, er kanskje i mindretall blant Labours parlamentsgruppe, men det var også støttespillerne til Jeremy Corbyn.

Jeg har aldri følt meg så optimistisk for våre sjanser til å vinne folkeavstemningen. Ved et Brexit kan vi handle og samarbeide med andre europeiske land som ikke er del av EU, og nå ut globalt – spesielt til blokken av Samveldet-land

i Asia. Vi har en stor mulighet hvis vi forlater EU. Vi kan slutte å være små europeere – *Little Europeans* – og igjen bli internasjonallister.

Teksten er tidligere trykt i den britiske avisen The Independent i oktober 2015.

EU-kritiske aktivister på stand i Warwick. Organisasjoner som Vote Leave og Grassroots Out driver intens kampanjeaktivitet frem mot folkeavstemningen torsdag 23. juni. (Foto: Derek Bennett.)

Et midtsommernatts valg

Stemmer flertallet «leave» vil det være en historisk hendelse for både Storbritannia og EU. For britene vil det styrke selvstyre og demokrati, ved at myndighet føres tilbake til nasjonale organer. For EU er det første gang et land melder seg ut. Det kan også gi ny kraft i den norske EØS-debatten.

AV MORTEN HARPER

Det største dramaet i 400 årsmarkeringen for William Shakespeares død er utenfor programmet: på selveste midtsommernatt 23. juni stemmer britene om de skal forlate eller forbli i EU. Meningsmålingene viser at oppslutningen om «leave» og «remain» ligger tett i tett, så utfallet blir – i alle fall der og da – en drøm for bare drøyt halvparten av befolkningen. Det er nok også delte meninger om det er David Cameron eller Boris Johnson som er vårt dramas Puck, en smådjevul og den drivende kraften i Shakespeares skuespill.

Historisk for det britiske folkestyret

Folkeavstemningen handler om noe mer enn at statsminister Cameron ville skape ro i Det konservative partiet, der Johnson anses som en av de fremste kandidatene til å overta ledervervet. Grunnleggende handler det om en ustrakt misnøye mot at EU med hver eneste traktat er blitt mer overnasjonal, der makt er flyttet fra medlemslandenes folkevalgte forsamlinger. Britene fikk aldri stemme om EUs grunnlovstraktat, avstemningen ble avlyst da flertallet

Morten Harper er utredningsleder i Nei til EU

i Frankrike og Nederland stemte nei i 2005. I stedet ble de fleste bestemmelsene gjennomført med Lisboa-traktaten fire år senere, men uten folkeavstemning. Mange briter føler at de er dratt med i en unionsbygging, som de ikke har fått sagt sin mening om.

Et Brexit i folkeavstemningen 23. juni, altså at britene forlater EU, vil først og fremst være en historisk styrking av det britiske folkestyret. Dernest vil det være en tydelig melding mot ambisjonene om å bygge et Europas forente stater. For EU vil det være første gang et land melder seg ut. Grønland forlot rett nok EU i 1985 etter å ha fått økt grad av selvstyre, men Danmark er som kjent fortsatt medlem. Derfor er det god grunn til å forvente at et britisk «leave» vil inspirere en mer grunnleggende debatt om EU i unionens medlemsland. Det er Europa og demokratiet tjent med.

Skal forhandle om ny avtale

Med et flertall for «leave», vil Storbritannia starte forhandlinger om en ny avtale med EU. Det følger av EU-traktaten at når et land melder seg ut, skal landet og EU forhandle og komme frem til en avtale innen to år (Traktaten om den europeiske union artikkel 50). Det europeiske råd, med EUs statsledere, vedtar retningslinjene for forhandlingene. Avtalen som EU-rådet og Storbritannia forhandler frem, skal inneholde rammene for Storbritannias fremtidige forhold til EU. Den skal også godkjennes av EU-parlamentet.

«The Norway Option» er blitt et tema i den britiske debatten (se side 24-27). Selv om EØS-avtalen er atskillig mer avgrenset enn et EU-medlemskap, samtidig som den gir tilgang til det indre markedet, har den et demokratisk underskudd. Nye lover fra EU overtas i praksis på samlebånd og uten stemmerett. Det gjør det lite trolig at Storbritannia vil gå inn i dagens EØS ved siden av Norge, Island og Liechtenstein.

EFTA+

Mer sannsynlig er det at Storbritannia inngår en eller flere

tosidige handels- og samarbeidsavtaler med EU. Det som gjerne kalles den sveitsiske modellen, men med et innhold tilpasset Storbritannia og EUs gjensidige interesser og ønsker. Dette er en avtalemodell uten automatisk innføring av nytt regelverk og uten noe overvåkingsorgan eller domstol.

Det kan også tenkes av Storbritannia igjen melder seg inn i frihandelsforbundet EFTA, som vil gi britene et velutviklet flettverk av internasjonale handelsavtaler. Britene var med i EFTA, og var også det landet som tok initiativ til etableringen av forbundet, før de ble medlem av EU i 1973. Et EFTA+ med Norge, Sveits, Island, Liechtenstein og Storbritannia vil være en betydelig økonomisk allianse. Sveits og Norge er EUs fjerde og femte største handelspartnere. Storbritannia er i dag EUs nest største nasjonale økonomi (BNP 2014).

Alternativet som ikke skulle være der

En britisk handelsavtale med EU vil være et talende bevis på at påstanden om at det ikke finnes realistiske alternativer for Norge utenfor EØS (og EU) er en myte. Storbritannia er dessuten en av Norges viktigste handelspartnere i EU, og en britisk utmeldelse vil redusere EUs betydning som marked og leverandør for Norge. Norge og Storbritannia har lange tradisjoner for gode handelsforbindelser, lenge før landet ble EU-medlem for drøyt førti år siden. Det er altså mange gode grunner til at et britisk farvel til EU skaper nye forutsetninger for den norske EØS-debatten.

Statsledernes skremsler

Statsledere fra Barack Obama til Erna Solberg har dette halvåret reist i stafett til London for å advare britene mot å forlate EU. Obama skremte med at Storbritannia ved et Brexit ville bli sendt bakerst i «køen» av landene som vil forhandle handelsavtaler med USA, og at en avtale vil ta minst ti år å få til. Til det kan man innvende at heller ikke EU og USA har vist seg veldig effektiv i å forhandle frem en avtale i fellesskap – TTIP-forhandlingene – og at det strengt tatt ikke finnes noen kø av land som vil inngå handelsavtaler med USA.

Erna Solberg har ved flere anledninger fremstilt Norges

Norge er ikke medlem av EU, men betaler for å få tilgang til det indre markedet, var budskapet da BBC 2. mars i år intervjuet statsminister Erna Solberg. Ifølge Solberg har Norge overlatt deler av demokratiet til EU. (Foto: BBC.)

situasjon utenfor EU – i EØS – som et skrekkeeksempel for britene. Ifølge Solberg mangler Norge innflytelse i EU, samtidig som vi betaler store summer for adgangen til det indre markedet. «Vi innfører lovene de lager for det indre markedet... men i bunn og grunn har vi overlatt deler av demokratiet til Europa»¹, uttalte hun i et intervju med den britiske statskanalen BBC.

Solbergs paradoks

Til dette er det mye å innvende. Hvorfor er det så viktig for statsministeren å fremstille Norges posisjon som så problematisk? Er dette i Norges interesse? Det viktigste spørsmålet er likevel: hvis EØS-avtalen er så ille at den vil legge London i grus, hvorfor er da avtalen så viktig for Norge at det er meningsløst å diskutere andre alternativer enn EU-medlemskap? Statsministerens kampanjeaktige uttalelser i den britiske debatten har gitt henne et forklaringsproblem i den norske EØS-debatten. Dette er Solbergs paradoks.

Midtsommernatt er i Norge døpt Sankthansaften. Sankthansværet er i folketroen regnet som en pekepinn på

hvordan været blir resten av året. 23. juni får vi et varsel om klimaet for ny EØS-debatt.

Note

1) BBC 02.03.16, <http://www.bbc.com/news/uk-politics-35710494>

Det populære satiriske nyhetsmagasinet *Private Eye* latterliggjør skremslene i den britiske debatten: «Det kan bli verdenskrig», sier David Cameron. Finansminister George Osborne tilføyer: «Eller enda verre: boligprisene kan falle!» (Foto: Sindre Humberstet.)

ETTERORD

Kathrine Kleveland

Leder i Nei til EU

Brexit gir muligheter

Annerledeslandet Norge, som Cameron flittig advarer mot, har virkelig vært i vinden i forkant av folkeavstemningen om EU-medlemskap i Storbritannia. Med to norske folkeavstemninger mot EU, og et neiflertall i over 11 år, er det ikke rart de titter i vår retning.

Det er allikevel sjelden kost når aviser som The Times og The Sun med flere samt TV-stasjonene BBC og ITV News gjester Nei til EU. De har kommet for å høre hvordan det er å stå utenfor EU, hvordan EØS-avtalen virker, og hvordan vi tror det vil bli for et Storbritannia utenfor EU.

Vi gjentar gang på gang at vi kjenner igjen skremselspropagandaen, men at vi ikke mistet 100 000 arbeidsplasser. Derimot har vi hatt en sunn økonomi utenfor EU, med sosial velferd og nesten dobbelt så høy gjennomsnittsinntekt som det britene har. Vi forklarer at vi ikke må godta alle EUs regler og direktiv, men faktisk kan drive en selvstendig politikk på viktige områder, som blant annet gir oss mulighet til å leve i et land der det er arbeids- og bomuligheter for folk fra sør til nord.

Men først og fremst trekker jeg gang på gang fram folkestyre, solidaritet, nærhet til beslutningene og muligheten til å ha en selvstendig internasjonale stemme i et land som ikke er underlagt EUs stadig sterkere union.

Vi ønsker Storbritannia lykke til med folkeavstemningen 23. juni, og tror på et Brexit. Et Brexit vil også vise hva slags handelsavtale britene vil oppnå med EU, og det kan gi mulighet for en ny EØS-debatt her til lands.

For selv om EØS-avtalen er bedre enn et EU-medlemskap, er det ingen tvil om at jeg ikke anbefaler denne typen avtale, men ønsker britene noe bedre enn EØS.

«Dette er en enestående sjanse til å gi demokratiet vårt ny energi, kutte byråkrati, spare åtte milliarder pund i året, kontrollere grensene våre og inngå nye handelsavtaler med vekstøkonomier, som i dag er forbudt.»

Boris Johnson

Tidligere borgermester i London for De konservative og frontfigur for Vote Leave

«Jeg har aldri følt meg så optimistisk for våre sjanser til å vinne folkeavstemningen. Ved et Brexit kan vi handle og samarbeide med andre europeiske land som ikke er del av EU, og nå ut globalt – spesielt til blokken av Samveldet-land i Asia.»

Kate Hoey

Parlamentsmedlem for det britiske Arbeiderpartiet og grunnlegger av Labour Leave

Brexit: Hva det er – og hva det betyr

To leave or not to leave. Det er spørsmålet når Storbritannia stemmer om EU-medlemskapet. Brexit-forkjemperne – de som ønsker å forlate EU – argumenterer med nasjonalt selvstyre, økt internasjonal innflytelse og den økonomiske kostnaden ved medlemskapet. EU-tilhengerne advarer mot svekket handel, økonomisk nedgang og ustabilitet i Europa. Nei til EUs skriftserie VETT undersøker hva som er det sannsynlige utfallet i avstemningen, hvilke alternativer til EU britene har, og hva et Brexit kan bety for den norske debatten om EU og EØS. Redaktører for heftet er Nei til EUs utredningsleder Morten Harper og leder i internasjonalt utvalg Helle Hagenau.

Bli medlem med SMS

Send følgende SMS-melding: NEITILEU
<DITT NAVN OG POSTADRESSE> til 2090 (200,-)

